

Relats devocionals en l'espai públic

La pietat popular ha representat moltes vegades la Mare de Déu de Montserrat de moltes maneres en l'espai públic. D'alguna manera, aquestes devocions creen un relat popular de la percepció que es té de la imatge de la Moreneta. Acostumen a ser representacions senzilles però prou representatives de la voluntat de fer present i accessible aquesta devoció de forma explícita a moltes mirades. En aquest apartat es recullen algunes d'aquestes imatges i està obert a les aportacions que puguin fer-se per ampliar aquest inventari.

Representació en l'entrada d'un edifici a l'avinguda Mistral de Barcelona

Fornícula en l'edifici carrer de les Magdalenes nº 23 de Barcelona

Hi ha una Mare de Déu es troba en una escultura anomenada Montserrat que es una gran figura feta per Eusebi Arnau. Les dimensions són 2,25 x 1,07 x 0,60. La figura es troba en una fornícula del pilar que mira a muntanya del costat Besòs de la plaça Catalunya. Com la resta de figures situades en nínxols, es tracta d'un alt relleu, de manera que només presenta la part frontal de la figura. L'obra representa un ancià mig despullat, probablement l'anacoreta Joan Garí, que sosté a la mà dreta una imatge de la Mare de Déu de Montserrat. Al pedestal es troba l'escut de Lleida. Aquesta obra va ser fosa en Codina Germans, Madrid 1927

Segons escriu Xavier Barral i Altet en una pàgina web de l'ajuntament de Barcelona on es comenten les escultures de plaça Catalunya, l'autor d'aquesta obra, Eusebi Arnau (1864-1934), fou un dels escultors més apreciats pels arquitectes modernistes, perquè s'havia creat al taller de Lluís Domènech i Montaner i Antoni Maria Gallissà. Eusebi Arnau participà en la decoració de nombroses obres característiques del Modernisme com el Castell dels Tres Dragons a Barcelona (1888), la Casan Amatller de Puig i Cadafalch (1900) i va realitzar obres d'interior com la gran xemeneia de la Fonda Espanya (1903) .

Esdevingué un escultor representatiu del Modernisme que, amb Josep Llimona, va entrar al anecdotisme i es va mantenir ben tard en aquesta línia que tant va agradar a Gaudí que li va encarregar la decoració iconogràficament més endarrerida de la Sagrada Família. Academicisme i anecdotisme caracteritzen la seva obra que tindrà certament posteritat en les futures històries de l'escultura catalana. Eusebi Arnau està molt present en l'art escultòric públic monumental. Des de la seva intervenció en l'escultura del Palau de Justícia, Arnau va ser un dels escultors preferits de la generació principal d'arquitectes modernistes i postmodernistes.

Segons m'han explicat durant el franquisme algunes persones es concentràvem periòdicament al peu d'aquesta escultura.

Representació en l'escultura Montserrat de la plaça Catalunya de Barcelona.
Autor: Eusebi Arnau.

A l'església de sant Joan a la plaça de la Virreina té un magnífic altar dedicat a la Mare de Déu de Montserrat (aportació de Xavier Pinell). Antigament en aquesta plaça, segons indica la Viigràcia, hi havia el palau de la Virreina, construït per encàrrec de Manuel Amat, Virrei del Perú. El fet d'haver quedat vídua la seva muller Maria Francesca Fivaller i Bru, va donar peu que la gent comencés a denominar l'edifici -igual que el de la Rambla de Barcelona- amb el sobrenom de la Virreina. Després de diversos canvis d'amos, l'any 1821 el fan servir d'hospital pels afectats de la febre groga. Dinou anys més tard serà Hospital Militar, Caserna de l'Infanteria i Presó Militar -època en la qual és coneguda popularment l'edificació com "la Casa Forta de Gràcia". L'església de Sant Joan data del 1884, per això molts graciencs encara la coneixen com a plaça de Sant Joan. Hi conflueixen els carrers d'Astúries, Torrijos, Església i Santa Creu. (Vilarrúbia i Estrany, Josep M^a, Els carrers de Gràcia, BCN 1984).

Església de sant Joan de Gràcia (plaça de la Virreina)

A Santiago de Chile hi ha una magnífica imatge de la Mare de Déu de Montserrat

a l'església anomenada de la *Viñita* tal com s'explica en la següent crònica: "El cerro Blanco está ubicado en Santiago, la capital de Chile. El cerro Blanco nació como parte del macizo rocoso que desciende desde la cordillera de los Andes y que conforma una pequeña cadena, cuyo principal exponente es el cercano cerro San Cristóbal. Una quebrada abriría una grieta en el macizo y con el paso de miles de años, separó al cerro Blanco del San Cristóbal.

Los pueblos indígenas utilizaron el cerro como un importante centro de reunión. Las tribus picunches instalaron un centro ceremonial y dejaron registro a través de las llamadas "piedras tacitas", que son hendiduras en grandes rocas en las que los indígenas molían semillas de peumo. El cerro servía como un gran mirador para las tribus de la zona, por lo que a los pies del cerro habitó el cacique Huechuraba, señor de la zona a la llegada de los españoles que denominaron con dicho nombre al cerro.

Templo cristiano católico ... Está declarado monumento nacional y fue construida durante la colonia. Es popularmente conocida como Capilla "La Viñita".

El culto a la también llamada Virgen Morena llegó a Chile con Inés de Suárez, devota de la Patrona de Cataluña. Fue ella quien mandó a construir una ermita en lo alto del cerro Huechuraba (actual Cerro Blanco) en 1545 y fue la primera construcción religiosa del país. La imagen de la Virgen data de 1574 y habría sido encontrada por un indígena que cortaba leña en el cerro. Cuenta la leyenda que tras soñar con una dama que lo guiaba por el bosque, encontró el busto a medio esculpir en el tronco de un árbol. El la llevó al capellán, quien la mandó a terminar a Lima. La imagen habría sido pintada, recortada y vuelta a esculpir.

A fines del siglo XVI se levantó una nueva capilla a los pies del cerro, en medio de frondosos viñedos, de ahí el nombre de La Viñita. Esta capilla se vino abajo con el terremoto de mayo de 1647, por lo que se levantó una tercera, la que también fue demolida. Esta iglesia fue construida en 1834 en la técnica colonial, de adobe, pero corresponde a la época republicana. Fue declarada Monumento Nacional en 1990". L'Església està a la cantonada de l'Avinguda Recoleta amb el carrer Santos Dumont.

Mare de Déu de Montserrat -
Església de la Viñita Santiago de
Chile

Església de la Viñita - Santiago de Chile